

Konavlje, tekstilno rukotvorstvo i narodna nošnja

Etnološka istraživanja. Etnografski muzej u Zagrebu, Zagreb 1983

Dr. Katica Benc Bošković je navzoča v jugoslovanskem etnološkem prostoru že skoraj tri desetletja. Njene, od prvih začetkov vseskozi zanimive strokovne razprave so bile večinoma posvečene hrvaški ljudski noši. Leta 1983 je v publikacijah Etnografskega muzeja v Zagrebu izšla tudi njena doktorska disertacija. V njej obravnava tekstilne obrti in ljudsko nošo na območju Konavlja. Delo, ki šteje 182 strani ter 79 črno-belih in barvnih fotografij in risb, je avtorica pregledno razdelila na šest poglavij: O pokrajini Konavlje, Tekstilne surovine, tehnologija, predelovanje in izdelovanje tkanin, Obleka in oblačenje, Okraševanje obleke, Nekaj pripomb o ostalih predmetih tekstilne obrti, Poglavitni tokovi sprememb.

Uvodoma ugotavlja avtorica, da so se dosedanja etnografska raziskovanja tekstilne obrti in ljudske noše posvečala predvsem posameznim predmetom ali skupinam predmetov. Avtorji so ugotavljali le njihovo razprostranjenost in analizirali podrobnosti in razlike v prizadevanju, da bi prepletanje kulturnih vplivov prikazali v širšem kontekstu družbenega razvoja.

Na podlagi spoznanja, da tako zasnovane razprave, ki so sicer koristne, puščajo ob strani bolj celostno družbeno razslojenost, je avtorica svoje raziskovanje usmerila v dveh poglavitnih smereh: v raziskovanje avtohtonih prvin v tekstilni obrti in ljudski noši, začevši s paleomediteranskimi, staroilirskimi, antičnimi in slovanskimi prvinami do današnjih dni, in v raziskovanje vplivov mesta. Pri tem je upoštevala predvsem mesta in neposredni bližini Konavelj, med njimi najbolj vplive Dubrovnika.

Teh poglavitnih smeri se je avtorica v svojem delu vseskozi držala. Z uporabo raznih raziskovalnih metod je nadrobno obdelala način pridobivanja tekstilnih surovin in njihovo predelavo v razne tkanine, način izdelovanja in uporabe tekstilnih tkanin za izdelovanje raznih uporabnih predmetov pri kmečkih gospodarstvih, način izdelovanja posameznih delov ljudske noše iz doma pridelanega in kupljenega blaga in prikazala delitev dela v proizvodnji tekstilnega blaga in izdelkov znotraj kmečkega gospodarstva ter pri priučenih in izučenih obrtnikih. Nadalje je primerjala pomembnejše tekstilne predmete v Konavljah s podobnimi predmeti v širši konaveljski okolici in zaledju ter prikazala poglavitne tokove sprememb in njihovo periodizacijo.

V sklepu z velikim prizadevanjem, znanjem in intuicijo napisanega dela ugotavlja avtorica za starejše obdobje, zavoljo pomanjkanja ustreznih virov, le primerjalno, da poleg starobalkanskih, antičnih, romanskih in staroslovanskih prvin odločilno vplivala na nadaljnji razvoj Konavlja v bližini Dubrovnika. Od tam so se v Konavlje stoletja prenašale kulturne prvine tudi na področje obrti in noše.

Turško-orientalske prvine pa so v času turške oblasti prihajale po pomorskih poteh in po neposrednih zvezah Konaveljcev z zaledjem. Najnovejše spremembe, ki se kažejo v uporabi tovarniških izdelkov in tkanin, obrti in ljudske noše v Konavljah v 20. stoletju pa so v skladu s sodobnimi procesi družbeno-gospodarskega razvoja.

Naj sklenem: delo dr. Katice Benc Bošković je strokovno napisano delo, ki sodi prav v vrh takšnih etnoloških raziskav v jugoslovanskem prostoru. Avtorici je uspelo bogata pričevanja o noši in oblačilnih izdelkih sistematično obdelati in združiti teoretične cilje s praktičnimi.

Marija Makarović